

SNB *berichten*

#55
december 2012

IN DEZE UITGAVE: FOSFATEN EN DE TWEEDE KAMER: WAT ZIJN DE STANDPUNTEN? • TEST MET DIKKE FRACTIE VARKENSMEST • SAMENWERKEN AAN EEN EUROPESE FOSFAATDOORBRAAK
MONOVERBRANDING OOK INTERNATIONAAL NOG STEEDS DE JUISTE KEUZE

PAUL SPEIGHT, EUROPESE COMMISSIE (DG MILIEU):

FOSFAAT: MANAGEMENT IS HET PROBLEEM, NIET HET TOEKOMSTIGE TEKORT

Paul Speight is plaatsvervangend hoofd van de afdeling Landbouw, Bossen & Bodem bij het Directoraat Milieu van de Europese Commissie in Brussel. In deze rol richt hij zich onder meer op het Green Paper Fosfaat dat naar verwachting binnenkort uitkomt. Het Green Paper vormt de opmaat voor wetsvoorstellen op het gebied van fosfaatrecycling binnen de Europese Unie. In deze editie van SNB Berichten geven we alvast een voorproefje op het Green Paper, de positie van de Commissie en de rol van het Nederlandse Ketenakkoord Fosfaatkringloop.

“Het Green Paper Fosfaat is min of meer klaar”, legt Speight uit. “De focus zal vooral op het vergroten van de bewustwording rondom fosfaatrecycling liggen, omdat het fosfaatprobleem een relatief nieuw onderwerp is in veel lidstaten. Fosfaat is een wezenlijke grondstof voor de productie van kunstmest, en daarmee van groot belang voor de voedselproductie. Op dit moment is er sprake van een managementprobleem. In Europa zijn er nuttige bronnen voor fosfaat aanwezig in water, afvalstromen en landbouwgrond maar de recycling van deze grondstof blijft te veel in gebreke. Het draait dan ook niet om het toekomstige tekort, maar om de huidige situatie van het management rondom recycling.”

> Lees verder op de volgende pagina

Paul Speight

“Bij de aanpak van het probleem staat het belang van het bedrijfsleven, een stabiel aanbod van fosfaat, voorop”, aldus Speight. “Pieken in prijzen voor fosfaat zoals in 2008, toen de prijs 800% steeg in verhouding tot het jaar daarvoor, moeten voorkomen worden. Europa zou uiteindelijk tot een eigen aanbod van fosfaat moeten komen, om onafhankelijk te worden van derde landen en om pieken in prijzen te vermijden.”

Speight heeft een grote interesse in het onderwerp. In het verleden werkte hij eerst bij de Britse overheid op ministeries van Transport en Milieu. Daarna maakte hij de overstap naar de Europese Commissie, waar hij bij het Directoraat Milieu terechtkwam. Het milieu, en vooral duurzaamheid, is iets waar Speight zich druk om maakt. “Behalve boeren en bedrijfsleven, kan ook iedere Europese burger bijdragen aan een beter gebruik van grondstoffen”, zegt Speight, “bijvoorbeeld door op watergebruik en het scheiden van afval te letten.” Zelf zegt hij dat ook te doen. Deze persoonlijke betrokkenheid ligt aan de basis van zijn passie voor zijn werk.

KETENAKKOORD FOSFAATKRINGLOOP

Gevraagd naar het Ketenakkoord Fosfaatkringloop in Nederland, stelt Speight: “Het Ketenakkoord is een goed voorbeeld van het creëren van een markt aan de ene kant, terwijl duurzaam (her)gebruik wordt verzekerd aan de andere kant. Het is dan ook niet raar dat men bijvoorbeeld in Vlaanderen dit model wil overnemen.” Echter, een Europees Ketenakkoord op het gebied van alléén fosfaat lijkt niet waarschijnlijk. Speight: “De Commissie streeft naar een meer omvattende aanpak voor alle strategische grondstoffen. Hierin speelt met name het European Resource Efficiency

Platform (EREP) een rol door het bij elkaar brengen van publieke en private partijen en het stimuleren van onderzoek.”

Terugkomend op de procedure na het uitkomen van het Green Paper, zegt Speight:

“Eerst wordt er een consultatie uitgeschreven. Die duurt drie maanden. Betrokken partijen in Europa kunnen dan hun visie geven op de inhoud en ambities van het Green Paper. De input van de consultatie en het Green Paper zelf zullen vervolgens, gedurende een jaar, besproken worden door het Europees Parlement en de Europese Raad.” Daarna wordt het duidelijk hoe Europa in de toekomst daadwerkelijk met de fosfaat problematiek om zal gaan.

“Ook iedere
Europese burger
kan bijdragen aan
beter gebruik van
grondstoffen”

TEST MET DIKKE FRACTIE VARKENSMEST

In de eerste week van november begon SNB samen met ZLTO aan een praktijkproef met de dikke fractie van varkensmest. De test houdt in dat de dikke fractie mee wordt verbrand met het slib. Als de varkensmest kan worden ingezet in het slibverwerkingsproces, kan SNB meer as produceren en mogelijk dus ook meer fosfaat terugwinnen uit de as. Deze praktijkproef betreft zo'n 1.600 ton dikke fractie. In januari 2013 zijn de resultaten van de test bekend. Of SNB varkensmest gaat verwerken in de toekomst is afhankelijk van de testresultaten, het (mest)beleid en de marktomstandigheden.

FOSFATEN EN DE TWEEDE KAMER: WAT ZIJN DE STANDPUNTEN?

Nog voordat alle stof was opgetrokken na de Tweede Kamerverkiezingen van afgelopen 12 september, maakten we een rondje langs de politieke partijen om hun standpunten met betrekking tot 'het fosfaatdossier' te peilen. We wilden de meningen van de partijen achterhalen over het toekomstige fosfaattekort, de ernst daarvan en het Ketenakkoord Fosfaatkringloop.

1. Er is de laatste tijd veel aandacht voor fosfaten door het Green Paper van de Europese Commissie dat binnenkort uitkomt. Hoe kijkt uw partij aan tegen het toekomstige fosfaattekort en wordt de aandacht hiervoor niet schromelijk overdreven?

Alle politieke partijen, op de PVV na, nemen de dreiging van een fosfaattekort wel degelijk serieus. Dit gebeurt vanuit verschillende motieven. D66 en VVD maken zich vooral zorgen om de afhankelijkheid van derde landen en stijgende prijzen, terwijl de Partij voor de Dieren en GroenLinks het ecologische aspect voor ogen hebben. Dat laatste aspect speelt ook mee bij de PvdA, die zuiniger wil omgaan met fosfaat in de landbouw, opdat er ook minder fosfaten terecht komen in de natuur en het oppervlaktewater. SP en SGP richten zich meer op de gevaren voor de landbouw en de voedselproductie die een toekomstig fosfaattekort met zich meebrengen. Het CDA neemt een mix van bovenstaande argumenten mee in de visie op het toekomstige fosfaattekort. De PVV vindt als enige partij dat de aandacht overdreven wordt. Van een toekomstig tekort is volgens de PVV geen sprake, omdat de wereldvoorraden toereikend zouden zijn voor de komende eeuwen. Dat zal ook zo blijven bij een toenemende vraag naar fosfaat in de toekomst, zo vindt deze partij.

2. Als u zou moeten kiezen tussen de problematiek rondom fosfaten en die rondom fossiele brandstoffen, waar zou u dan het zwaartepunt leggen en waarom?

De PVV, de PvdA en de VVD vinden de problemen onvergelijkbaar. Zo zegt de VVD dat er alternatieven voor fossiele brandstoffen zijn. Dit is bij fosfaten niet het geval. Daarnaast worden fossiele brandstoffen gelinkt aan de klimaatdiscussie, terwijl het fosfaatprobleem over de pure vorm van duurzaamheid gaat: hoe ga je om met een grondstof die opraakt en daardoor voor toekomstige generaties niet meer beschikbaar is? De PvdA stelt dat beide problemen aangepakt moeten worden, maar maakt geen keuze. Partijen als D66, CDA, GroenLinks, PvdD en SP doen dat ook niet, maar vinden dat de problemen wel vergelijkbaar zijn en met elkaar te maken hebben. Daarom is volgens deze partijen in beide gevallen een systeemverandering nodig, al hebben zij hier verschillende motieven voor. GroenLinks en PvdD willen een omslag om zo het milieu te beschermen, het CDA streeft naar een 'groene' economie en de SP is gebrand op verandering, omdat zij speculatie met grondstoffen wil stoppen.

3. Hoe gaat u het kabinet Rutte II aanspreken op zijn verantwoordelijkheid om het Nederlandse model (Ketenakkoord Fosfaatkringloop) daadwerkelijk in te voeren en uit te breiden naar de Europese Unie?

Het Ketenakkoord Fosfaatkringloop leidt tot grote verschillen in mening. Aan de ene kant vindt de PVV dat Europese lidstaten zelf over hun milieubeleid moeten gaan. De Europese Unie heeft daar volgens de PVV niets

mee te maken. Aan de andere kant zegt de Partij voor de Dieren dat het Ketenakkoord nog veel te vrijblijvend is. Zij zien de uiteindelijke oplossing voor het fosfaattekort en het mestoverschot in Nederland in het verminderen van de import van veevoer en het verkleinen van de landbouw- en veeteeltsector. De VVD heeft een meer genuanceerde positie, maar vindt dat er betere oplossingen dan het Ketenakkoord denkbaar zijn om het fosfaatprobleem aan te pakken. Zij zien een belangrijke rol weggelegd voor het bedrijfsleven: daar moet innovatie plaatsvinden.

Daarentegen is SP wel voorstander van het model, om zo de voedselproductie en de belangen van de (petro)chemische industrie te borgen. De situatie rondom Thermphos door de dumping op de markt van fosfaat, is volgens hen onwenselijk door het eventuele verlies van technische ontwikkelingen op het gebied van fosfaatrecycling (inmiddels is Thermphos failliet verklaard. Bij het ter perse gaan van deze editie van SNB Berichten was nog niet bekend of er een doorstart komt – red.). Ook de PvdA vindt het Ketenakkoord een stap in de goede richting, met de kanttekening dat vooral voorkomen moet worden dat fosfaat in het milieu terecht komt. Als dit onmogelijk is, heeft zo dicht mogelijke terugwinning bij de bron de voorkeur. Slibverwerking acht men dan de laatste strohalm. Hergebruik en eventuele export van fosfaten (en struviet) moet aan strikte milieunormen en -controle voldoen. Het CDA, D66, de ChristenUnie en de SGP vinden het Ketenakkoord juist een goed model om de problemen aan te pakken, eventueel aangevuld met wetgeving op het gebied van (kunst)mest en de recycling daarvan. Deze partijen zouden het Ketenakkoord ook graag op Europees niveau toegepast zien.

SNB STEVENT OP RECORD AF

De slibverbrandingsinstallatie van SNB kan in 2012 een record bereiken in verwerkt slib. Tot en met oktober is 365.000 ton slib verbrand (in 2011: 353.000 ton). Als de verwachte productie in november en december doorgaat, komt de totale jaarproductie uit op 438.000 ton. Dat is meer dan werd behaald in het recordjaar 2008.

De grote hoeveelheid verwerkt slib kon mede worden bereikt doordat de technische capaciteit van de installatie het afgelopen jaar optimaal was. Er zijn geen storingen geweest en het onderhoud is goed verlopen. Daardoor kon de installatie vrijwel continu in bedrijf zijn.

De hoeveelheid aangeleverd slib was zo hoog, doordat sinds april 2012 ook Waterschapsbedrijf Limburg (WBL) een contract met ons heeft voor de aanlevering van slib. Dit was een welkome aanvulling, aangezien per 1 november de aanlevering door Vallei & Eem is weggevallen. De aanlevering van voldoende slib is erg belangrijk voor SNB. Immers: als SNB meer slib verbrandt, kan de installatie continu draaien. Daardoor worden de verwerkingskosten lager. Ook voor de komende jaren spant SNB zich tot het uiterste in om de aanlevering van slib op peil te houden. Dat doet zij door goede contacten met de waterschappen te onderhouden en nieuwe aanbieders van slib te zoeken.

kort
nieuws

BOUW BIOLOGISCHE AFVALWATER- ZUIVERING VERLOOPT VOORSPOEDIG

Op 11 september ging de eerste paal de grond in voor de biologische afvalwaterzuivering op het terrein van SNB. Het bouwteam bestaat naast SNB uit Grontmij, Hegeman en Logisticon. In de eerste weken werd gestart met heien, het

aanleggen van de werkvloer en bekisting. In de eerste week van november is het hoogste punt al bereikt. Het bouwtraject verloopt conform budget en planning. In het eerste kwartaal van 2013 wordt de afvalwaterzuivering naar verwachting opgeleverd. Tot 1 januari 2015 is tijd ingeruimd om de nieuwe afvalwaterzuivering te testen en in gebruik te nemen. De bacteriën hebben deze tijd nodig om hun zuiveringswerk goed te kunnen doen.

EUROPESE AANBESTEDING HOGEDRUKKETELS BIJNA AFGEROND

Bij het uitkomen van deze SNB Berichten is de uitslag van de Europese aanbesteding voor de hogedrukstoomketels nog niet bekend. Op de uiterste inleverdatum voor inschrijvers, 26 oktober, had SNB drie offertes binnen. Op dit moment vindt de evaluatie van de offertes plaats. Het ligt in de verwachting dit proces voor het einde van december te kunnen afronden. Ingenieursbureau Royal HaskoningDHV ondersteunt SNB bij deze aanbesteding.

CONTRACTVERLENGING VAN EEN JAAR VOOR DE STICHTSE RIJNLANDEN

HOOGHEEMRAADSCHAP
DE STICHTSE
RIJNLANDEN

Het contract van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR) liep af op 31 oktober. Tijd dus voor contractverlenging. Het hoogheemraadschap verlengt het contract met een jaar tot 31 oktober 2013. Gedurende dit jaar geven SNB en HDSR verdere invulling aan de samenwerking.

BERICHT UIT HET MT

SAMENWERKEN AAN EEN EUROPESE FOSFAATDOORBRAAK

Met het nieuwe kabinet en de EU Green Paper Fosfaat zien wij nieuwe kansen om fosfaatrecycling hoger op de politieke agenda te krijgen: zowel nationaal als Europees. Helaas bevat het nieuwe Regeerakkoord slechts één zin die onze ambitie ondersteunt: 'Het kabinet streeft naar een circulaire economie en wil de (Europese) markt voor duurzame grondstoffen en hergebruik van schaarse materialen stimuleren'. De ambitie om grondstoffen te recycleren wordt weliswaar genoemd, maar is nog weinig concreet. Het woord 'fosfaat' komt er niet in voor en, hoe nobel het streven ook is, het lijkt er sterk op dat deze langetermijnpolitiek zal ondersneeuwen onder de sterke focus op bezuinigingen.

Ook op Europees niveau hebben we nog een weg te gaan. Er bestaan grote verschillen tussen de lidstaten: Duitsland, Zweden en ook Nederland lopen voorop, maar bij de meeste EU-lidstaten is de aandacht voor fosfaat minimaal. Het Green Paper Fosfaat moet daar verandering in brengen en is een pleidooi om de fosfaatproblematiek in alle EU-landen onder de aandacht te brengen. Nu en in de toekomst moeten we onze schouders eronder blijven zetten om fosfaatrecycling de aandacht te geven die het verdient. SNB wil hierbij een voortrekkersrol vervullen. Daarom hadden wij eind november een ontmoeting met de Duitse Milieuminister Altmaier in Berlijn. Ik hoop dat de European Conference on Sustainable Phosphorus Management op 6 en 7 maart 2013 een doorbraak kan betekenen om in Europees verband de krachten te bundelen om het fosfaatprobleem aan te pakken. Kansen volop.

Marcel Lefferts, directeur SNB

MONOVERBRANDING OOK INTERNATIONAAL NOG STEEDS DE JUISTE KEUZE

Monoverbranding is de techniek die SNB gebruikt om slib te verwerken en zo fosfaat terug te winnen. Dat monoverbranding nog steeds de aangewezen techniek is, bewijzen diverse voorbeelden uit het buitenland.

Manager Proces en Milieu Luc Sijstermans bezocht het congres 50 Jahre Klärschlammverbrennung in Stuttgart, ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van de verbrandingsinstallatie en trof daar veel gelijkgestemden. Logischerwijs waren monoverbranding en fosfaatterugwinning de terugkerende gespreksonderwerpen.

Duitsland is het land dat de laatste jaren de grootste stappen zette richting monoverbranding. Tot voorkort werd in Duitsland nog veel slib gebruikt in de landbouw om de grond te bemesten. De huidige wetgeving perkt deze mogelijkheden steeds meer in. Dat komt mede door de hoeveelheid metalen die er in het slib zitten en die schadelijk kunnen zijn voor de grond. Luc: "In Duitsland zie je daardoor een sterke toename in slib dat wordt verbrand. In 1995 werd nog 12% verwerkt via thermische behandeling (verbranding). In 2010 lag dat percentage al op 53%. En dat van een totale hoeveelheid slib van ongeveer 8 miljoen ton (in Nederland: 1,5 miljoen ton) ontwaterd slib. De mogelijkheden voor fosfaatterugwinning zijn hier dus enorm."

De thermische verwerking wil overigens nog niet zeggen dat het hier in alle gevallen om monoverbranding gaat. Dat is slechts in ongeveer de helft van de gevallen zo. De verdeling van de 53% is als volgt:

- 27% monoverbranding,
- 2% bijstoken in een afvalverbranding,
- 23% verwerking in een energiecentrale
- 5% verwerking in de cementindustrie.

Luc: "Illustratief voor de situatie in Duitsland is ook dat een Duits bedrijf opslagruimte aanbiedt voor slibas, totdat er betere methoden zijn gevonden om er fosfaat uit terug te winnen. Een duidelijk teken dat bedrijven inmiddels kansen zien om business te halen uit de fosfaatmarkt."

Naast monoverbranding zijn er natuurlijk ook nog andere technieken in ontwikkeling om slib te verwerken, zoals vergassing, superkritische vergassing en pyrolyse. Luc is daar nog niet optimistisch over. "Bij pyrolyse is het probleem het bereiken van een hoge beschikbaarheid. Vergassing is tot op heden niet erg betrouwbaar. Bovendien is de betrouwbaarheid van monoverbranding onovertroffen. Van alle zes de monoverbranders in Duitsland is er nog niet een stilgelegd. Het is dus duidelijk een bewezen techniek. Een ander land dat erg ver is, is Zwitserland. Dat kiest zelfs voor 100% monoverbranding. In Zurich wordt binnenkort begonnen met de bouw van een nieuwe slibverbrandingsinstallatie."

NIEUWE SLIBVERBRANDINGSINSTALLATIE IN HONG KONG IN AANBOUW

's Werelds grootste slibverbrandingsinstallatie is op dit moment in aanbouw in Hong Kong. De installatie, die 660 miljoen dollar kost, zal dagelijks 2.000 ton slib verbranden en moet in 2013 gereed zijn. Met een jaarlijkse hoeveelheid van 700.000 ton slib wordt deze installatie bijna twee keer zo groot als de installatie van SNB die 430.000 ton slib verbrandt. Eigenaar is de Hong Kong Government. In een joint venture met twee andere partijen leverde John Holland de belangrijkste slibverbrandingsonderdelen.

COLOFON

N.V. Slibverwerking Noord-Brabant
Havennummer 348
Middenweg 38
4782 PM Moerdijk

Telefoon: (0168) 38 20 60
Telefax: (0168) 38 20 61
Internetadres: www.snb.nl
E-mailadres: info@snb.nl

SNB Berichten verschijnt in een oplage van 550 exemplaren • Jaargang 17
Realisatie: Taalent Communicatie, MSL Breda
Druk: OCC De Hoog, Oosterhout
Fotografie: SNB, Frank Poppelaars, ANP, Stock